

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Iacobi Lobbetii Leodiensis E Societate Iesv. Specvlvm Ecclesiasticorvm, Ac Religiosorvm.

Lobbet de Lanthin, Jacques

Leodii, 1640

§. 6. Quæ Præsuli incumbat at obligatio suos visitandi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47105](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47105)

492 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
clinatio, non susque deque verterentur omnia, vt
verti ferè absente Pastore necessum est.

§. 6.

*Qua Præsuli incumbat obligatio suos
visitandi?*

Est & aliud onus, quod Præsulis vertici vna
cum infula imponitur: suas ille oues oppor-
tuno tempore visitet, adeat, soletur: ad hoc enim
ipsa Scripturæ fides, & authoritas euocat, inuitat ra-
tio, & maiorum exempla prouocant plena religio-
nis, ac pietatis.

In altioris sapientiæ adyta admissus olim Salo-
mon, hoc ex illo sacratiore lycæo edidit pronun-
ciatum. *Diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuos-
que greges considera.* Textus Hebræus exponit lu-
culentius. *Agnoscendo, agnoscas facies pecoris tui,
& pone cor tuum ad greges,* quibus verbis duo insi-
nuat boni Pastoris officia.

Primum, vt agnoscat greges sibi commissos, &
in eos oculum, aciemque mentis explicet, faciem-
que discernat: sunt enim Pastores, qui non vul-
tum sui pecoris intuentur: sed potius terga respe-
ctant: ij scilicet, qui de grege suo abstractiuam
tantum (vt cum Philosophis loquar) notitiam ha-
bent, quia eam non vsurparunt ipsi oculorum sen-
su, sed aurium: & aliorum relatione hauserunt:
sunt

sunt alij, qui intuitiuam (vt cum venia eo verbo
vtar) acceperunt cognitionem: quam ipsi fidelibus
oculis admiserunt, & in animæ conclaue ad intel-
ligentiæ tribunal detulere: & hi primum boni Pa-
storis officium ea ex parte implere: à quo defle-
ctunt ad alterum: dum ponunt cor ad greges suos,
eòque totum amoris pondus inclinant, vt non so-
lum mens, & intelligentia subditorum commodis
vacet, sed & amor quantus est, impendatur.

Huic, & illi stimulum adhibet Sapiens dum
subijcit: *Non enim habebis iugiter potestatem: sed* v. 24.
corona tribuetur in generationem & generationem.
Hebraicè legitur *chosan*, id est fortitudo, potentia,
thesaurus, opes, quod eximiæ fortitudinis, diuinio-
risque potentiæ sit immortales animas ceu thesau-
rum, opesque cœlestes, non terris, sed cœlo reseruasse.

Vt porrò reseruet fidelis Pastor, ei sub oculos
ponitur extrema vitæ meta, & mors capiti semper
imminens, vel ipsa naturæ lege, fatalique necessi-
tate, vel iusta irati Numinis ira, in pœnam desidia,
ac torporis, quo sopitur, atque indormiscit: sed
quia ea pœnâ non facillè se trahi sinunt arduæ men-
tes, addit & alias blandientis cœli, & beatæ æter-
nitatis illecebras. *Corona tribuetur in generationē &
generationem.* Hac se duci, & allici patiatur magnus
Præsul, nisi cum rubore, luctuque æuiterno audire
velit illius supremi Pastoris voces. *Vbi est grex, qui* Ierem.
datus 13, v. 20.

494 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
datus est tibi; pecus inclytum tuum? Hæc vbi in vl-
tima vitæ scena animo excipies, quid respondebis,
quid dices cum visitauerit te? Deus tuus, qui alios
visitare neglexisti, ad quod tamen te tui cogebat
officij ratio, & maiorum exempla veluti manu du-
cebant: è multis vnum, alterumve produco: Et
quidem primo Præsulum, ac Pastorum principem
Christum, qui teste *Petro Pastor, & Episcopus a-*
nimarum, visitauit nos oriens ex alto.

v. c. 2. v.
25. Luc.
E. v.

Latuerat ille multis ante sæculis, imò & aterni-
tate totâ in sinu Patris, & è cælo veluti specula bea-
titudinis, mortales oras despexerat: vbi decreta in cœ-
lesti foro dies illuxit, vbi tantum additum ætatis,
quantum amabilis Dei prouidentia recensuerat, in
campum excessit, & obire cœpit *castella in circuitu*
docens, & quærens quem seruaret, quem Erebo eri-
peret, & redderet beatitati.

Mar. 6.
v. 6.

De pio illo circumeundi labore aurea fandi co-
pia ita loquitur S. Chrysostomus.

Ser. 170.

Ille, inquit, cuius maiestatem vox fidelium quo-
tidiana testatur, tuis propter te circuit, apparet, vi-
detur, & tenetur in locis quo se mouet inuolubilis ple-
nitude? quo accedit vel inde recedit, quo plena sunt
omnia? & tamen vadit, redit, ascendit, descendit,
habitus suscipit, formas variat, commutat officia.
Et nunc igneus tibi respondet in rubo, nunc elucescit
cœlesti flammeus in columna. Nunc te ut aquila pro-
tegit

regit pennis sapientia, & cœlestem prouocat ad volatum. Nunc sicut gallina educit, vocat, recipit, protegit, portat, fouet, ambit, amplectitur, & sui volatus oblita, tuo versatur in puluere, ut te familiaribus alat, erudiat, instruat nutrimentis. Nunc ut Pastor bonus altissimis errantem solus requirit in montibus, solus inuenit, solus suis humeris imponit; & cœlestes euehit, ac perducit ad caulas. Sic ut te mutet in melius, ipse sua toties mutat, & commutat officia. Et quia diu circumierat ut diriperet, & deuoraret inimicus, nunc necessario circuit ut te vindicet, & eripiat Christus. Has boni Pastoris formas, hæc munia aureo stylo notauit Chrysostronus: atque utinam notent, animoque profundius infigant, qui à Christo dicuntur, & sunt Pastores.

Eacertè memori mente admiserat Paulus cuius ex ad Barnabam voces, sacraque monita. *Reuertentes* Act. 13. v. 36. *visitemus fratres, in quibus prædicauimus Verbum Domini, quomodo se habeant.*

Non ita pridem ijs adfuerat Paulus, eorumque animis, ceu parato, mollique solo diuini verbi semina iecerat: reuisit subinde, lustratque qui germinet, & succrescat, qui in flores sese explicet, fructusque bonorum operum Euangelij sementis: reuisit, inquam, ut ipse alio loco testatur, in virtute signorum, & prodigiorum, *in virtute Spiritus Sancti,* Rom. 15. v. 19. & ita quidem ut ab Hierusalem per circuitum *os-*
que

496 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
que ad Illyricum repleuerit Euangelium Christi:
adeò longè, latèque patebat effusa Pauli caritas, vt
non solum Romanorum prouincias, sed & Phœ-
niciam, & Syriam, & Ciliciam, & Cappadociam:
imò & Saracenos, Persas, Armenos, reliquosque bar-
baros adierit, ac uisitarit. Crederes orbem vniuer-
sum theatrum esse, in quo pius Pauli labor ludat, &
industria: ita nimirum, vt ore Diui Chrysologi lo-
quar. *Diuina illa anima, vniuersum terra orbem cir-
cumplexa erat, & in seipso circumferebat omnes, om-
nes amabat, sic vt si genuisset, quin potius maiorem
præ se ferebat charitatem quam quiuis pater.*

*Proem.
in Ep. ad
Rom.*

Inter ea quæ bono Parenti ingenuit natura, est
perennis suorum cura, & studiosus labor, qui elu-
cet vel maximè in lustranda sæpius, & circumlu-
stranda domo vniuersa, num fortè tecta rimas pa-
riantur, & imbrem admittant, num sua stent mo-
lè, tignisque tabulata: num area diues, & messe
opulenta; num facta tecta supellex, num debitus
famulorum ordo, & cuique suus labor, sua statio,
sua merces, num sani, valentesque liberi, num à
corporis, animique cultu præstantes. Num lanifi-
cio, aliisque domesticis, ac muliebribus curis vxor
intenta. Hæc vbi vel oculo, vel mente peruidit
pater-familias; tum sibi omnes officij sui, mune-
risque numeros videtur expleuisse.

Quisquis in Præsulem est adlectus, is est Pater,
cui

cui pro domo, sacra Diuorum, Dei que templa, pro liberis immortales animæ, pro vxore, & sponsa cessit Ecclesia, pro area Diocæsis, in qua triticum ac paleæ (id est boni malis admixti) hos visitet bonus Pater, videat que ne quid desit in domo Dei, cuius decorem impensius amare debet.

Est certè, quod in plerisque Præsulibus lugeat, damnet que atas nostra, ijs ædes amplissima, palatia ad insignem magnificentiam ædificata, at que extructa, in quibus peristromata, & aulæa, quæ ingenti sumptu parietes inumbrant; aurum, argentum, ebur, tectorum incrustationes, pensilia, & in morem cæli picturata laquearia, pauimenta pretioso lapide cæsim deriuato, in varia picturæ genera discriminata, alia que eius generis, quæ mollitiem olent, & fastum plusquam aulicum: verum vt domi ita se habeant omnia: in templis tamen, & aris, quibus & ipsi præsunt, sordida omnia, situ, & pædore obsita, horrida que: si oculis esset tantum habenda fides, diceres non fana esse sed profana loca, non aras, sed haras.

Optarem profectò isti rerum sacrarum incuriæ, ne dicam contemptui, & impietati, eam cælo iudice decerni pœnam, quæ olim Hebræis illata.

Redierant illi ab exilio, & captiuitate Babylonica in patrios penates; singulari Dei vindicis beneficio at que indulgentia in libertatem asciti. Verum

498 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
vt is fuisset superum fauor: prima tamen eis cura
fuit de proprijs domibus ædificandis: de templo
supremi Numinis, impiorum manibus destructo,
iterum insigni pietate restaurando, necogitatum
quidem. Hinc illæ cœlo minæ, & Aggæo Pro-
pheta diuine voluntatis interprete, inflicta pœna.

Aggæi c. 1. v. 9. 10. *Dicit Dominus exercituum, quia domus mea deserta
est, & vos festinastis unusquisque in domum suam.
Propter hoc super vos prohibiti sunt cœli, ne darent
rorem, & terra prohibita est, ne daret germen suum.
Arescunt cœli, & æris in morem durefcunt, steri-
lescit terra, & germen negat, quia rorem beneficen-
tiæ, sacræ ædi debitum negarunt nimium steriles,
& infœcundæ mentes. Quod si, vt argutè conficit
D. Chrysostomus, illius templi neglectus tantam
excitauit iram Numinis, multo magis huius templi
neglectus ad iracundiam prouocabit Dominum. Si-
quidem hoc templum tanto est illo honoratius, quanto
plura habet sanctimonie symbola. Ea in præsentia
reticeo, quia cuique nota, & obuia: vnum tantum
profero, quod Episcopo suam Dicecesim, templa-
que visitanti velim esse commendatum, quod in
Nepotiano Sacerdote D. Hieronymus olim com-
mendauit. Erat, inquit, in nobili illius præconio:
sollicitus si niteret altare, si parietes absque fuligine,
si pauimenta tersa, si ianitor creber in porta, si vela
semper in ostijs, si sacrariũ mundum, si vasa luculen-
ta,*

ta, & in omnes ceremonias pia sollicitudine disposita.

Duo maximè in sanctissimo illo viro prædicat, munditiem, & decorem, siue honestissimam rerum omnium faciem, & speciosum apparatus, quæ Dei domum deceret. Et ea cuique Episcoporum optarim esse in primis curis, dicerent illi, & ex vero quidem, quod olim Cantor Regius. *Dilexi decorem domus Dei*, in Hebræo pro *decorem*, est *habitaculum*; vt intelligamus in decore habitare Numen, venustatis patrem, & omni hominum magnificentia dignissimum. Quare Dauid in eodem cantico nominat templum *locum habitationis gloriæ Dei*. Vbi nimirum se mirabilius ostendat, siue in nube, aureaque luce, quod in Mosis olim tabernaculo, siue in reddendis oraculis, quod in propitiatorio, siue denique quod in templis christianis sub augusto velo Sacramenti, & humanitatis conopæo Rex gloriæ versetur. Quod postremum cum ita esse fides doceat, certè non decet Dei gloriam situ, & sordibus inobscurari, nec ferendus est Liturgorum ille stupor, nec dissimulanda impietas eorum, qui triclinium malunt quam templum esse ornatius, & ex ara, propè dicam haram faciunt, è templo sordidato culinam, è sacrificio profanum gurgustium, qui decorem domus Dei non tam diligunt, quam indignissimè aspernantur. Qua de re grauitè in hunc modum queritur Saluianus. *Eccle-*

Rrr 2

fiè.

L. 3. de
Guber.

ſia, vel potius templa, atque altaria Dei, minoris reuerentiæ quiddam habent, quam cuiuslibet minimi, ac municipalis Iudicis domus. Sed hætenus ſatis datum eſt querelis, tranſeo ad templa viua, ad ſpirituales liberos, ad inmortales animas, quarum curam gerere debet, qui ſuos ex officio viſitat Præſul. Sunt illæ, vt ante paucis inſinuauimus, theſaurus ingens, ſunt cœleſte quoddam depositum: quod ſi tua incuria cœlo pereat; næ tu immanis culpæ reus teneris. Hanc iſtius depositi fidem, pretiumque dum æqualance penſat Bernardus, ita ſecum ipſe loquitur.

Ser. 3. de
trip. adu.

Quid ego infœlix, quo me vertam, ſi tantum theſaurum, ſi pretioſum depositum iſtud, quod ſibi Chriſtus ſanguine ſuo pretioſius iudicauit, contigerit neglexiſſe?

Vbi à ſeipſe hæc quæſiuit Bernardus tum præclara ſimilitudine rem totam confirmat, & exaggerat. Si ſtillantem, inquit, in Cruce Domini, ſanguinem collegiſſem, eſſetque repositus penes me in vafe vitreo, quod & portari ſæpius oporteret, quid animi habiturus eſſem in discrimine tanto? & certè id ſeruandum accepi, pro quo mercator non inſpiens, ipſa utique ſapientia, ſanguinem illum dedit. Sed & habeo theſaurum illum in vafis fictilibus, & quibus multo plura, quam vitreis imminere pericula videantur.

Hæc calamo virgine, lacteaque eloquentia fudit Bernardus, vt ſibi, tibi que ſtimulum adderet, tum
ad

ad curam animæ tuæ, quam circumgestas in corpore luteo, vaseque fictili, tum ad piam eorum sollicitudinem, qui tibi annuente cælo sunt concrediti, ne quis illorum à te male custoditus intereat.

D. Ioannes, qui è pectore Domini sui, velut amoris, ac caritatis officina, singularem quendam salutis humanæ zelum hauserat: exemplo, verboque docuit, quantum esset vel vnus animulæ depositum.

Epheso excedens, villas, & oppida circumcurfabat, cum ecce ei occurrit Adolefcens ingenio celeri, & peracuto, specie etiam liberali, & amœna: Euseb. l. 3. Eccl. Hist. c. 17. solet enim plerumque animus venturus in corpus, dignum prius metari hospitium. Certè ex huius specie in ipsam mentem, quæ illius hospes est, euasit Apostolus, dignamque censuit quæ fideli colono traderetur excolenda. Is porrò fuit illius loci, vt vocabat Angelus, id est Episcopus, in cuius manibus, cum iuuenem, velut ingens, & pretiosum quoddam depositum commisit, hac ferè verborum formula. *Hunc Adolescentem omni studio, cura, & cogitatione coram Ecclesia, & Christo teste, tibi, tuæque fidei commendo.*

Suscepit ille tum pro ea, qua in Magistrum erat reuerentia, tum etiam prona, ac præcipiti in subditos caritate, qua illum in familia sua aluit, eiusque curam egit planè singularem, ne quid corpori, ne

502 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
quid animo deesse videretur : fluxere in eo pietatis
officio complures anni, quibus adolescentiæ me-
mor, iuueni fræna contrahere, habenas adducere,
ne fortè, quod illi ætati facilè est, positos sibi limites
excederet. Verum vt temporis lapsu deteruntur, &
lentescunt omnia : ita, & huius Præsulis pius labor,
curaque eo annorum curriculo deferbuit. Hinc
adolescenti laxiores dare habenas, & plus æquo in-
dulgere. Ab illa magistri conniuentia in aliam pa-
læstram abiit malus discipulus, ea iuuenum fuit
solutioris æui, quibus alea, chartæque lusoriæ sæ-
pius in manibus, quam in oculis pius liber, sacrique
globuli. Ita sibi malè lusit, Magistroque illusit ado-
lescens, eoque scelerum venit, vt non tantum in
malis malus esse, sed & pessimus videri posset : imo
prædonum dux, ac coryphæus. Quis credat eo labi
posse iuuenem, cui Ioannes in spiritu parens, & præ-
dagogus esset Episcopus, lapsus est tamen, & præ-
dolor ! longius à se, Deoque elapsus. Vita in præ-
cipiti ; salus in desperatione videri poterat, nisi diui-
na manus affuisset ; reuocauit illa à morte, quæ ad
vitam prius inuitarat. Peracto veluti cursu, labo-
rumque meta, ad suos quasi carceres, grataque li-
mina redijt Apostolus, quæsiuitque à suo Præsule,
qui haberet suus ille adolescens, & in Christo filius ?
*Age, inquit, Episcope, depositum nobis redde, quod
ego & Christus, Ecclesia teste, quam gubernas, com-
missimus.*

misimus. Hic primum ora rubor inuasit, frontem-
que textit, dein in singultus, ac gemitus explicuit sese,
denique in pauculas voces effudit, sed amoris, sed
doloris plenas. Ex ostendere qualia in adolescente
fuisſent pietatis, ac religionis tyrocinia, qualis ali-
quot annorum cursus; quam pius, foelix, ac for-
tunatus; qualis denique a malis confortijs exitus,
quam impius, infœlix, infortunatus. Hic hæere
vir sanctus attonito similis, dein subirato vultu, vo-
ceque ita paucis: *siccine, inquit, seruaſti depositum;
ſic fratris tui animam?* cætera dixere lacrymæ, pro-
fundique gemitus: à quibus (nec enim longior a-
manti mora) sese in viam expedit, equum con-
ſcendit annosus senex, & in denſa nemora, me-
tuendosque saltus euasit, prædonem suum ſecutus
bonus animarum prædo. Vbi in iuuenis conſpe-
ctum venit, agnouit ille Parentis ora, vultusque
probè notos, ac summè venerabiles; agnouit, in-
quam, & celeri fuga sese illius oculis eripuit, nimi-
rum dolor, pudorque pedibus alas addiderat. Sed
leuiore pio ſeni illius animulæ cura quam vt ſibi
Deoque reſtitueret concitato equo fugientem infe-
qui, & obijcere amandum illud: *Quo abis, infœ-
lix adolescens? iuuenis ſenem, filius parentem, ar-
matus inermem fugis. Ego tui cauſa in ferrum ibo,
& in vulnera pronus ruam: pro quo magiſter
meus, amor meus, ac deliciæ in crucem, ac mortem*
venit.

304 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
venit. Sui oblitum, nimiumque fugacem stiteret il-
læ voces, amorque imo pectore renascens: qui et-
iam ad sanctissimi Præfulis, parentisque optimi
pedes supplicem, ac lacrymabundum abiecit: sed
admissi sceleris conscientia, fusus toties innoxius
cruor, & truculentæ cædes, dextram tot criminum
testem, ac ream abdiderant. Pudorem, qui animo
adolescentis infederat, notauit indulgens Pater,
dextramque prensauit: imò & osculo dignatus est,
adpromisitque fore ut pœnitenti remitteret Deus,
quidquid ab illa manu contractum erat iniquitatis.
Ita bonus Pastor errabundam ouem quæsiuit, in
ouile reduxit: imo deinceps probè pœnitentem, &
instructam Dominico gregi, & Ecclesiæ præfecit.
Habet in eo quisquis est Præful, quod discat, amet,
imitetur: Primum, quod, & quantum sit anima-
rum depositum vel hinc agnoscat: quod scilicet
Deo homini, sanguine, vitaque stetit. Ex illo aman-
tes, ac paternos animos induat, & cum sese offert
ocasio exhibeat; maximè vbi filios spiritales ceci-
disse, imò & à scelere mortuos esse didicerit. Ne in
eum cadat illud D. Bernardi. *Cadit Asinus, & inue-
nit qui se subleuat: cadit anima, & non est qui ma-
num apponat.* Desunt nimirum viscera misericor-
diæ, deest paternus affectus, quem ut in Patre cor-
poris ergo suspicit Chrysostomus; ita & in Epif-
copo, animi causa requirit. *Imitandi, inquit, sunt*
Par-

Parentes, qui filijs suis grauiter ægrotantibus licet desperatis assident lacrymantes, lamentantes, exosculantes, omnia quæ possunt admouentes, ad extremum usque halitum. Vbi hæc parentum in filios officia exposuit: tum ita stylo aureo pungit, & vrget. Hoc tu quoque facito pro fratribus, & quidem potiori iure; nam illi non possunt lacrymis, & lamentis neque morbum depellere, neque mortem imminuentem abigere. Tu verò frequenter poteris animam deploratam assiduitate, instantiaque per lamenta, reuocare, ac suscitare. Dedisti consilium, nec persuasisti, illacryma, punge frequenter, ac suspira paululum, ut tua sollicitudo incutiat illi verecundiam: itaque conuertat ad salutem.

CAPVT XIII.

De alijs boni Præsulis, & Pastoris officijs.

FVit olim Hebræos inter, & Ægyptios magna studiorum, & animorum dissensio: ex eo etiam orta, quod hi Pastores in odio, illi in amoribus haberent.

Rationem ex antiquitate si petas, hæc esse potuit; quod Ægyptij oues & pecora pro Dijs colerent, adeoque nefas ducerent, ea mactare, atque edere.

Contra verò Hebræi, nec ea pro Dijs habere, nec

Sff

ijs